

А. Ю. БІДНЯЖЕВСЬКА

Алла Юріївна Бідняжевська, аспірант Національної академії внутрішніх справ

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНАМИ ДІЗНАННЯ І ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА
КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА НЕДОТОРКАННІСТЬ ЖИТЛА
ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ**

Проблемам змісту забезпечення державними органами і суб'єктами громадянського суспільства конституційних прав і свобод в сучасних дослідженнях приділяється постійна увага. Достатньо сказати, що в Україні захищено значну кількість дисертацій з цих питань. Серед них можна назвати праці М. Алмаші, В. Боняк, В. Букача, К. Волинки, С. Грицкевича, В. Демиденка, О. Домбровської, Л. Івершенка, А. Олійника, В. Олійника, В. Сивухіна та ін. У той же час зміст забезпечення державними правоохоронними органами окремо конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла в Україні ще не досліджувався. Положення Конституції України свідчать про прагнення держави до неухильного забезпечення прав людини і громадянина, закріплення їх нормою повсякденного життя суспільства і головним напрямом діяльності будь-якого державного органу (ст. 3 Конституції України). Різновидом державних органів є правоохоронні органи. Їх слід розглядати, як систему центральних і місцевих органів влади, які створені, насамперед, для забезпечення прав і свобод людини і громадянина¹. Метою дослідження є з'ясування змісту діяльності державних правоохоронних органів дізнання і досудового слідства щодо забезпечення конституційного права людини і громадянина на недоторканність їх житла. Визначена мета передбачає вирішення таких завдань: а) з'ясування системи державних органів дізнання і досудового слідства, що забезпечують назване конституційне право; б) формулювання поняття та елементів змісту забезпечення названими державними правоохоронними органами конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла і їх характеристика; в) пропозиція висновків і рекомендацій по результатах дослідження.

Для з'ясування системи державних органів, що забезпечують конституційне право на недоторканність житла, слід виходити з нормативного регулювання їх повноважень, які законодавець відносить до правоохоронних. Конституція України (ст. 17) закріплює, що «забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом»². У системі державної безпеки, як підкреслює В. Барчук, забезпечення прав людини є головним об'єктом³. Відповідно до Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р. до правоохоронних органів включаються: а) прокуратура; б) органи внутрішніх справ; в) органи служби безпеки; г) митні органи; д) органи охорони державного кордону; е) органи і установи виконання покарань; є) органи державної податкової служби; ж) органи державної контрольно-ревізійної служби; з) органи рибоохорони; і) органи державної лісової охорони; і) інші органи, які здійснюють правозастосовчі або правоохоронні функції⁴. Деякі з вищезазначених органів фактично не мають відношення до забезпечення недоторканності житла, тому ми не будемо зупинятися на їх аналізі. На нашу думку, найбільш близькою щодо забезпечення людини і громадянина в Україні конституційного права на недоторканність житла є діяльність органів дізнання і досудового слідства, які при здійсненні дізнання і досудового слідства мають право проводити у житлі огляди чи обшуки. Відповідно до ст. 101 Кримінально-процесуального кодексу України органами дізнання є: 1) міліція; 2) податкова міліція; 3) органи безпеки; 4) начальники органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та їх заступники; 5) командири кораблів; 6) митні органи; 7) начальники установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, лікувально-трудова профілакторіїв; 8) органи державного пожежного нагляду; 9) органи прикордонної служби; 10) капітани морських суден, що перебувають у далекому плаванні. Органами досудового слідства є слідчі прокуратури, слідчі органів внутрішніх справ, слідчі податкової міліції і слідчі органів безпеки (ст. 102 Кримінально-процесуального кодексу України)⁵.

Одним з органів дізнання, який має право проводити огляди і обшуки в житлі, є міліція. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про міліцію» до основних завдань міліції щодо забезпечення конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла належать: 1) забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; 2) запобігання і припинення правопорушень; 3) охорона і забезпечення громадського порядку; 4) виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх скоїли; 5) захист власності від злочинних посягань; 6) виконання кримінальних покарань і адміністративних стягнень; 8) участь у наданні соціальної та правової допомоги громадянам. Працівники міліції мають право проводити в порядку провадження дізнання і за дорученням слідчих у кримінальних справах огляди, обшуки, вилучення та інші слідчі дії відповідно до кримінально-процесуального законодавства⁶. На думку Є. Гіди, ступінь реалізації прав людини (включаючи і право на недоторканність житла) багато в чому залежить від неухильного дотримання та виконання законів. Вищезгадані обставини дають нам підставу звернути увагу на те, що загальнолюдські стандарти прав та свобод людини інколи можуть бути безпосередньо спрямовані на регла-

ментацію діяльності правоохоронних органів та їх посадових і службових осіб. Це стосується і конституційного права на недоторканність житла. Чинна система нормативно-правового регулювання діяльності міліції в сфері забезпечення загальнолюдських стандартів щодо права на недоторканність житла людини в основному досягає своєї мети. Проте існують і деякі прогалини, які необхідно усунути. Для цього необхідно: продовжувати прийняття та впровадження у національне законодавство міжнародно-правових норм, які закріплюють право на недоторканність житла людини; ввести додаткові заняття для працівників міліції з метою ознайомлення з загальнолюдськими стандартами конституційного права на недоторканність житла людини; виробити найбільш ефективні заходи по контролю за дотриманням та виконанням конституційного права людини на недоторканність житла з боку співробітників міліції⁷. Міліція повинна виконувати свої завдання неупереджено, забезпечуючи особисту безпеку та недоторканність житла людини, захищати її житло від незаконних проникнень, діяти в межах своєї компетенції у точній відповідності з чинним законодавством. Виконання завдань із забезпечення реалізації конституційного права на недоторканність житла особи відповідно до закону залежить не тільки від високої професійної правосвідомості та правової культури працівника міліції, а й від того, який рівень законодавчого та матеріально-технічного забезпечення цих працівників⁸.

Отже, працівники міліції забезпечуючи конституційне право людини і громадянина на недоторканність житла при проведенні оглядів і обшуків у житлі мають діяти у відповідності з законодавством при наявності вмотивованого рішення суду з застосуванням відповідних матеріально-технічних засобів.

Податкова міліція, як орган дізнання, відповідно до ст. 21 Закону України «Про державну податкову службу України» здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудову підготовку матеріалів за протокольною формою, а також проводить дізнання та досудове (попереднє) слідство в межах своєї компетенції, вживає заходів до відшкодування заподіяних державі збитків⁹.

Служба безпеки України відповідно до своїх основних завдань зобов'язана виявляти, припиняти та розкривати злочини, розслідування яких віднесено законодавством до її компетенції, проводити дізнання і досудове слідство у цих справах, розшукувати осіб, які переховуються у зв'язку із вчиненням зазначених злочинів¹⁰.

Начальникам органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та їх заступникам відповідно до ст. 7 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 7 березня 2002 р. під час виконання покладених на них завдань надається право проводити дізнання відповідно до вимог Кримінально-процесуального кодексу України¹¹.

Відповідно до наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції щодо проведення дізнання у Збройних Силах України» від 27 липня 2006 р. № 465 командири кораблів у справах про злочини, вчинені підлеглими їм військовослужбовцями, та в справах про злочини, що вчинені співробітниками Збройних Сил України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків у походах на кораблях за межами України є дізнавачами і можуть порушуватит кримінальні справи та проводити розслідування відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України (включаючи і проведення оглядів і обшуків у житлі).

До митних органів, які мають право проводити дізнання по злочинах щодо порушення митних правил, відносяться спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи (ст. 1, п. 17 Митного кодексу України).

Начальники установ виконання покарань, слідчих ізоляторів повноважні проводити дізнання та оперативно-розшукові дії щодо злочинів, учинених в органах і установах виконання покарань та слідчих ізоляторах.

Керівники підрозділів державного пожежного нагляду проводять дізнання щодо злочинів, які вчиняються з причин та обставин виникнення пожеж.

Керівники підрозділів державної прикордонної служби України, в межах своєї компетенції, організують виявлення та припинення злочинних діянь, порушують кримінальні справи, проводять по них дізнання згідно з законами України.

Капітани морських суден, що перебувають у далекому плаванні можуть порушувати кримінальні справи і проводити дізнання щодо вчинених злочинів на морських суднах, які перебувають у далекому плаванні.

Досудове слідство в Україні відповідно до чинного законодавства проводять слідчі: а) прокуратури; б) органів внутрішніх справ; в) податкової міліції; г) органів безпеки. Відомчість органів досудового слідства не сприяє ефективній роботі щодо забезпечення конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла. Нами пропонується об'єднати усі досудові органи слідства і створити один слідчий комітет при Верховному Суді України.

Отже, до системи державних правоохоронних органів, які здійснюють діяльність по забезпеченню конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла, крім інших органів, відносяться органи дізнання і досудового слідства. Є потреба створення слідчого комітету.

Щоб сформулювати поняття та елементи змісту забезпечення названими правоохоронними органами конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла, необхідно проаналізувати окремі поняття та зміст забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Наприклад, В. Боняк вважає, що механізм забезпечення конституційного права кожного на освіту включає в себе систему засобів, за допомогою яких здійснюється реалізація названого права, його охорона, захист та відновлення¹². А, наприклад, Л. Лазаренко під забезпеченням конституційного права на звернення розуміє діяльність державних і недержавних ор-

ганізацій щодо створення сприятливих умов звертатися зі скаргою, пропозицією, зауваженням, заявою, клопотанням письмово чи в усній формі, здійснення зобов'язаними суб'єктами охорони і захисту названого права від правопорушень та відшкодування матеріальної і моральної шкоди¹³.

Органи дізнання і досудового слідства, забезпечуючи конституційне право людини і громадянина на недоторканність житла, здійснюють такі дії: а) своєчасне реагування на порушення названого конституційного права; б) надання правової допомоги особам в процесі реалізації ними вищеназваного права; в) проведення профілактичної роботи щодо створення сприятливих умов для реалізації права на недоторканність житла; г) дотримання режиму законності при здійсненні оглядів і обшуків в житлі і іншому володінні особи.

Названі органи відповідно до своєї компетенції охороняють конституційне право на недоторканність житла, в разі скоєння правопорушення та розслідують порушені справи, направляють її до суду для притягнення винних до відповідальності і приймають передбачені законом заходи щодо відновлення порушеного права та відшкодування збитків.

Отже, на нашу думку, забезпечення державними правоохоронними органами конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла – це діяльність органів дізнання і досудового слідства щодо своєчасного реагування на порушення названого конституційного права, надання правової допомоги особам у процесі реалізації ними вищеназваного права, проведення профілактичної роботи щодо створення сприятливих умов для реалізації права на недоторканність житла, дотримання режиму законності при здійсненні оглядів і обшуків у житлі та іншому володінні особи, охорона і захист названого права та його відновлення і відшкодування збитків.

У зміст забезпечення органами дізнання і досудового слідства конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла включається: а) створення умов для законного проведення оглядів і обшуків при наявності вмотивованого рішення суду і відповідно до норм КПК України; б) охорона від незаконних проникнень до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інших дій, що порушують недоторканність житла людини і громадян; в) захист кожного від незаконних проникнень в житло, обшуків і оглядів та інших порушень недоторканності житла особи, порушення та розслідування кримінальних справ про порушення недоторканності житла; г) здійснення передбачених законодавством дій щодо відновлення порушеного права на недоторканність житла та відшкодування спричинених збитків.

Діяльність названих органів дізнання і досудового слідства полягає в необхідності створення умов для законного проведення оглядів і обшуків. Для цього названі органи мають отримати вмотивоване рішення суду і діяти відповідно до норм Кримінально-процесуального кодексу України. Названий кодекс України (ст.ст. 104, 127, 128¹, 190-191, 195, 227, 315) закріплює право органів дізнання і досудового слідства проводити огляд приміщень (включаючи і житлові) з метою виявлення слідів злочину та інших речових доказів, з'ясування обстановки злочину та інших обставин, які мають значення для справи.

Обшук у житлі може бути проведений органами дізнання чи досудового слідства відповідно до ст.ст. 104, 127, 128¹, 177, 179-183, 185-186, 188-189, 227 Кримінально-процесуального кодексу України. Законодавство передбачає, що після порушення кримінальної справи для проведення обшуків органи дізнання чи досудового слідства повинні мати достатні дані (підстави), якими доводиться той факт, що зняття злочину, речі й цінності, здобуті злочинним шляхом та інші предмети і документи, які мають значення для встановлення істини у справі, заховані в житловому приміщенні або в іншому володінні особи. Обшук у житлі чи іншому володінні особи може бути проведений і в тому випадку, коли є достатні дані про те, що в названому приміщенні або володінні перебуває злочинець. Достатніми даними (підставами) для проведення обшуку є відомості, що містяться в показах свідків, потерпілих, підозрюваних, обвинувачених, протоколах слідчих дій, інших документах та одержані в ході оперативно-розшукової діяльності. Законодавством термін «достатні дані» не визначаються. Це на практиці приводить до того, що в окремих випадках обшуки проводяться без достатніх даних або взагалі без жодних підстав. Такі дані (підстави) слід сформулювати і урегулювати законом.

Охорона від незаконних проникнень до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи здійснення інших дій, що порушують недоторканність житла людини і громадян здійснюється кримінальним законом. У ст. 162 Кримінального кодексу України закріплюється, що «незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність житла громадян». Законом не урегульовано «інші дії, що порушують недоторканність житла громадян». Нами пропонується після узагальнення судової практики урегулювати такі дії законодавчо.

Захист кожного від незаконних проникнень в житло, обшуків і оглядів та інших порушень недоторканності житла особи здійснюють органи дізнання і досудового слідства шляхом порушення та розслідування кримінальних справ по вчиненим діям, які мають склад злочину, передбаченого ст. 162 Кримінального кодексу України, а також суди шляхом розгляду цих справ і винесення справедливих вироків. На судові і правоохоронні органи покладається задача виявляти і усувати причини і умови винесення злочинів щодо порушення конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла.

Здійснення передбачених законодавством дій щодо відновлення порушеного права на недоторканність житла та відшкодування спричинених збитків також покладається на органи дізнання, досудового слідства та суди.

Підводячи підсумки проведеному дослідженню, можна запропонувати такі висновки і рекомендації.

1. Систему державних правоохоронних органів, які здійснюють діяльність по забезпеченню конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла, складають органи дізнання і досудового слідства.

2. Органами дізнання є: 1) міліція; 2) податкова міліція; 3) органи безпеки; 4) начальники органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та їх заступники; 5) командири кораблів; 6) митні органи; 7) начальники установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, лікувально-трудова профілакторіїв; 8) органи державного пожежного нагляду; 9) органи прикордонної служби; 10) капітани морських суден, що перебувають у далекому плаванні. Органами досудового слідства є: слідчі прокуратури, слідчі органів внутрішніх справ, слідчі податкової міліції і слідчі органів безпеки

3. Забезпечення державними правоохоронними органами конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла – це діяльність органів дізнання і досудового слідства щодо своєчасного реагування на порушення названого конституційного права, надання правової допомоги особам у процесі реалізації ними вищезазначеного права, проведення профілактичної роботи щодо створення сприятливих умов для реалізації права на недоторканність житла, дотримання режиму законності при здійсненні оглядів і обшуків у житлі та іншому володінні особи, охорона і захист названого права та його відновлення і відшкодування збитків.

4. Зміст забезпечення органами дізнання і досудового слідства конституційного права людини і громадянина на недоторканність житла включається: а) створення умов для законного проведення оглядів і обшуків за наявності вмотивованого рішення суду і відповідно до норм КПК України; б) охорона від незаконних проникнень до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, а так само незаконне виселення чи інших дій, що порушують недоторканність житла людини і громадян; в) захист кожного від незаконних проникнень в житло, обшуків і оглядів та інших порушень недоторканності житла особи, порушення та розслідування кримінальних справ про порушення недоторканності житла; г) здійснення передбачених законодавством дій щодо відновлення порушеного права на недоторканність житла та відшкодування спричинених збитків.

5. В якості рекомендацій пропонується: а) об'єднати усі досудові органи слідства і створити один слідчий комітет при Верховному Суді України; б) сформулювати коло «достатніх даних» для проведення обшуку і закріпити це в законі; в) узагальнити судову практику щодо «інших дій, що порушують право на недоторканність житла», сформулювати їх та урегулювати такі дії законодавчо.

¹ Кравченко Ю. Ф. Органи внутрішніх справ як гарант особистих прав громадян України // Права людини та інформація: Зб. наук. праць. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2001. – С. 10.

² Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. (зі змінами внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44.

³ Барчук В. Б. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як суб'єкт забезпечення національної безпеки України. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право» / В. Б. Барчук. – К., 2006. – 19 с. – С. 4.

⁴ Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.

⁵ Кримінально-процесуальний кодекс України. Цивільний процесуальний кодекс України / Верховний Суд України; Відп. ред. В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.

⁶ Про міліцію: Закон Української РСР від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – № 4. – С. 20.

⁷ Гіда С. О. Загальнолюдські стандарти прав людини і забезпечення їх реалізації в діяльності міліції. Автореферат. – К.: Національна академія наук України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, 2000. – 14 с. – С. 9.

⁸ Колодій А. М. Права людини і громадянина в Україні / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 336 с. – С. 293-294.

⁹ Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 6. – Ст. 37.

¹⁰ Про службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

¹¹ Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 7 березня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 32. – Ст. 225.

¹² Боняк В. О. Конституційне право людини і громадянина на освіту та його забезпечення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.02 «Конституційне право» / В. О. Боняк. – К., 2005. – 21 с. – С. 10.

¹³ Лазаренко Л. А. Забезпечення конституційного права на звернення громадян парламентом України // Право і суспільство. – 2009. – № 6. – С. 31-36.

Резюме

У статті розглянуто повноваження та форми і методи діяльності органів дізнання і досудового слідства по забезпеченню конституційного права на недоторканність житла людини і громадянина в Україні. Сформульовано систему органів, поняття

та елементи змісту забезпечення, досліджено повноваження, форми і методи діяльності органів дізнання і досудового слідства по забезпеченню названого конституційного права.

Ключові слова: система державних правоохоронних органів, право на недоторканність житла, органи дізнання, органи досудового слідства, забезпечення права на недоторканність житла.

Резюме

В статье рассмотрены полномочия, формы и методы деятельности органов дознания и досудебного следствия относительно обеспечения ими конституционного права на неприкосновенность жилища человека и гражданина в Украине. Сформулировано систему органов, понятие и элементы содержания обеспечения, исследованы полномочия, формы и методы деятельности органов дознания и досудебного следствия относительно обеспечения названного конституционного права.

Ключевые слова: система государственных правоохранительных органов, право на неприкосновенность жилья, органы дознания, органы досудебного следствия, обеспечения права на неприкосновенность жилья.

Summary

The article describes the annotation polnomochyaya, forms and methods dekyatelnosti bodies of inquiry and investigation concerning dschosudebnogo ensure their constitutional right to privacy of the home of man and citizen in Ukraine. Formulated sitstemu bodies, the concept and content of seat elements, investigated powers, forms and methods of the bodies of inquiry and pretrial investigation on providing the name of constitutional law.

Key words: the system of public law-enforcement organs, a right is on inviolability of habitation, organs of inquest, organs of pre-trial investigation, providing of right is on inviolability of habitation.

Отримано 14.05.2010

Р. Р. ГЕРАСИМОВ

Роман Разяпович Герасимов, ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Оптимізація і вдосконалення процесу розкриття та розслідування злочинів є одним з актуальних питань, які вирішує сьогодні наука криміналістика. З великої кількості аспектів зазначеної проблеми потребують окремого виділення і поглибленого дослідження, насамперед, питання щодо розроблення та впровадження в діяльність слідчих органів нових методів розслідування злочинів. Серед них пріоритетне місце посідає метод моделювання, який надає слідчому можливість відшукувати в ситуаціях невизначеності та відсутності інформації найбільш ефективні шляхи збирання, дослідження та оцінки доказів.

Метою написання даної статті є методологічне узагальнення основних засад моделювання при розслідуванні злочинів.

Основними науковими завданнями є такі: 1) розкриття змісту кримінально-правової моделі та криміналістичної моделі злочину; 2) узагальнення окремих проблем моделювання при розслідуванні злочинів, у тому числі порівняльний аналіз «моделювання» та «планування»; 3) з'ясування місця реконструкції в теорії моделювання.

Моделювання є методом, в основу якого покладено процес побудови, аналізу та використання моделей цих об'єктів як засобу отримання інформації для виконання завдань кримінального судочинства.

Модель – це штучно створена ідеальна або матеріальна система, яка відтворює об'єкт дослідження і здатна замінити його таким чином, що її дослідження сприяє отриманню нової інформації про об'єкт дослідження.

1. Кримінально-правові та криміналістичні моделі злочину. Загальновідомо, що кримінальне право досліджує злочин в основному в статичному вигляді, тобто як вже сформований склад. Кримінально-правова модель злочину – це штучно створена ідеальна система, яка відтворює з певною подібністю склад злочину, вивчення або перевірка якої дозволяє отримати нову інформацію про об'єкт і об'єктивну сторону злочину, суб'єкт і суб'єктивну сторону злочину.

На відміну від кримінально-правової моделі злочину, криміналістична модель злочину є динамічною: вона містить криміналістично значимі відомості про елементи складу злочину, та взаємозв'язків між цими елементами.

У криміналістичних моделях, які відтворюють процес вчинення злочину, в якості першого елемента структури злочину необхідно досліджувати особу злочинця; другого – поведінку злочинця у поєднанні його внутрішньої (суб'єктивної) та зовнішньої (об'єктивної) сторін; третього – навколишнє середовище, з яким взаємодіє злочинець, що містить предмет посягання та відтворює злочин у вигляді матеріальних та ідеальних слідів. Отже, елементи складу злочину досліджуються у криміналістичних моделях не в кримінально-правовому розумінні, а в іншій інтерпретації, яка забезпечує власне криміналістичне пізнання злочину.